

Can Reverter

Granollers

Ubicació

Comarca: Vallès Oriental
Lloc/Adreça: Carrer de Sant Jaume, 28 (al costat de l'aparcament Vila Oberta).
Emplaçament
Alçada: Al nucli antic de Granollers
143

Coordenades:

Latitud: 41.608178323714
Longitud: 2.2855232347712
UTM Est (X): 440467
UTM Nord (Y): 4606521

Classificació

Número de fitxa 08096 - 403
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Jaciment arqueològic
Estil / època: Antic Romà
Segle I - III dC.
Autoria de l'element: Desconeguda
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: Jaciment cobert amb terra, en previsió que pugui ser recuperat
Protecció Legal
Tipus de protecció: BPU
Observacions protecció: Pla Especial de Protecció del Patrimoni Arquitectònic i Arqueològic de Granollers. Àrea arqueològica núm. 38. Protecció de tipus VIII: Àrees arqueològiques.
Data aprovació: dc., 15/10/2008 - 12:00
Número inventari CCAA 14868
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat Privada

Titular: 0567113DG4006E0002WO

Fitxes associades:

[Can Jaume / Pàrquing Vila Oberta](#)

[Carrer de Sant Jaume III](#)

[Carrer de Sant Jaume II](#)

[Carrer de Sant Jaume I](#)

Autoria de la fitxa ARQUEOCIÈNCIA - J. M. Huéllamo

Data de registre de la dt., 01/01/2002 - 01:00

fitxa:

Autoria de la darrera Jordi Piñero Subirana

revisió:

Data de la darrera revisió: dt., 21/05/2024 - 16:27

Descripció

Restes arqueològiques pertanyents a la vil·la romana de Granollers, concretament a la pars urbana d'aquesta vil·la i, més específicament, a la zona de banys termals que es troben entorn del carrer de Sant Jaume i que són coneguts per diverses excavacions arqueològiques en àrees parcials d'aquest conjunt. En aquest cas, les restes són una continuació de les que van sorgir a l'edifici adjacent d'un aparcament, on hi havia una part molt significativa dels banys. Totes les restes de can Reverter es conserven sota una cobertura de terra en previsió que algun dia puguin ser visitables.

Amb motiu de la construcció d'un aparcament adjacent la intervenció arqueològica va permetre documentar dues piscines dels banys (jaciment de can Jaume / aparcament Vila Oberta). Una de les piscines tenia accés a través d'una estança pavimentada amb "*opus sectile*" que es trobava ja en terreny de can Reverter. Amb motiu de la construcció d'un nou edifici al solar de can Reverter, l'any 2000 i posteriors es van portar a terme excavacions en aquest altre sector. Els resultats no han estat publicats, però els responsables de la intervenció destaquen l'aparició d'un paviment d'*opus sectile* (de marbre i pissarra) i un altre paviment d'*opus signinum*.

Les excavacions posteriors a l'any 2000 van permetre identificar que en aquesta zona hi ha dos complexos de banys diferenciats, tot i situar-se en espais molt propers. El primer complex el formaria el que està situat a la part més occidental de l'excavació, presentant un eix est oest i el segon complex, situat a la part oriental (a tocar del c/ Sant Jaume) presenta un eix sud-nord. El primer complex és el millor documentat i el que va ser objecte dels treballs a l'any 2008. S'hi van localitzar un seguit d'estances pertanyents a uns banys que seguirien els esquemes lineals característics del complexos termals romans d'aquesta època. S'hi poden reconèixer el *frigidarium/apodyterium* en l'estança amb el terra pavimentat amb *opus signinum* i que correspon amb la piscina B excavada l'any 1981. El *frigidarium* era l'estança pavimentada amb *opus sectile* que correspon amb la piscina A excavada l'any 1981 i el tepidarium i caldarium també excavades al mateix any. La sala de sudoració podria ser l'estança pavimentada amb tegulae.

Una visió de conjunt de l'àrea dels banys ha permès reconstruir la seva estructura, segurament en forma d'un circuit lineal retrògrad; és a dir, d'anada i tornada. Els usuaris es despullaven al vestidor, travessaven el *frigidarium* sense aturar-se, anant directament a la sala tèbia o sauna, i després prendrien un bany calent al *caldarium* per tornar enrere i prendre un darrer bany fred tonificant al *frigidarium* (AADD, 2022: 42).

Observacions:

Altres denominacions: Carrer Sant Jaume, 28 (CCAA 14868).

A la dècada de 1980 el jaciment fou documentat en un informe de Jordi Pardo adreçat a l'Ajuntament. L'any 1981, amb motiu de la construcció d'un aparcament al solar del costat, els membres de l'Àrea d'Arqueologia del Museu de Granollers, sota la coordinació de Jordi Pardo i la direcció de Josep Muntal i Pere Font, van dur a terme una actuació de salvament. Les estructures que es troben a can Reverter van ser objecte d'un sondeig que va permetre identificar un paviment d'*opus sectile*.

L'any 2000 i 2001 l'excavació en el solar de can Reverter, sota la direcció de Montserrat Freixes, de l'empresa Àtics, va permetre documentar les restes dels banys que continuaven sota aquesta casa.

L'any 2007 s'hi va fer una nova intervenció, sota la direcció de Sabina Callejo, de l'empresa Àtics, i el 2008 una nova intervenció, en aquest cas sota la direcció de Montserrat Freixa, també de l'empresa Àtics.

Actualment les restes aparegudes a can Reverter es conserven cobertes amb terra, en previsió que algun dia puguin ser visitables. A l'edifici adjacent de l'aparcament les estructures foren destruïdes, excepte una estructura, que fou encapsulada en una petita cambra, en una de les plantes inferiors de l'aparcament. Pel que fa a les restes mobles, es conserven al Museu de Granollers.

Història

El nucli de Granollers es troba en una cruïlla de dos camins d'època romana: el de Barcelona a Vic i el de Mataró a Caldes. A dalt d'un petit turó amb vistes al riu Congost s'hi va formar un petit nucli que al segle I dC es va convertir en una luxosa vil·la romana. Constava d'una zona residencial per als propietaris (*pars urbana*), una zona on vivien els servents (*pars rustica*) i una zona d'emmagatzematge i de producció de vi i oli (*pars fructuaria*).

La pars urbana tenia un ampli peristil i incloïa uns banys termals ricament decorats. La *pars rustica* s'estructurava al voltant d'un pati porticat. En la part fructuària hi havia espais amb sitges o forns per elaborar àmfores o dolia. La vil·la estava molt orientada a la producció vitivinícola. El seu propietari devia ser d'una família d'alt estatus, probablement d'origen itàlic. S'ha relacionat amb la família Licínia (Luci Licini). La vil·la altimperial de Granollers va tenir una vida relativament curta, ja que a la primera meitat del segle III algunes parts foren destruïdes o reutilitzades. El lloc, però, va continuar habitat fins als segles VI i VII, i en època medieval fou el nucli on va sorgir la vila de Granollers, a redós de l'església i del mercat.

A l'entorn de la vil·la romana hi havia diverses zones d'enterrament o necròpolis. La més ben coneguda és l'anomenada Necròpolis Oest (a la zona de can Trullàs). Entorn del camí que anava cap a Vic (actual carrer de Catalunya) hi havia la Necròpolis nord, possiblement d'època ja tard-romana.

Bibliografia

AUTORS DIVERSOS (2004). *Atles d'arqueologia urbana de Granollers*. Atles d'arqueologia urbana de Catalunya, volum 1. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura.

AUTORS DIVERSOS (2022). *In illo tempore. Granollers en època romana*. Museu de Granollers, Granollers.

ESTRADA i GARRIGA, Josep (1993). *Granollers a l'antiguitat*. Granollers; Tarafa, Editora de Publicaciones, S.L. Revista.

PARDO, J. (1984). "Les troballes romanes de Can Jaume". Museu de Granollers, Granollers.

PARDO RODRÍGUEZ, J. (1989). " La romanització al Vallès", a *Rev. Estudis de Granollers i del Vallès Oriental 1*. Aproximació al medi natural i a la història de Granollers.

PARDO RODRÍGUEZ, J. (1993). "El nucli romà de Granollers. Breu resum de l'estat de la qüestió", a *Empúries, Revista de Prehistòria, Arqueologia i Etnologia*, núm. 48-50, II.

TENAS BUSQUETS, M. (1999). "El nucli romà de Granollers: l'aportació de les restes funeràries", a *IX Memorial Joan Camps*, Associació Cultural de Granollers. (inèdit).

VILA BONAMUSA, Lluís (2001). *Pla especial de protecció del Patrimoni Històric-Arquitectònic de Granollers*. Patrimoni arqueològic. Granollers. Document administratiu.

Enllaços d'interès:

[Inventari del Patrimoni Arqueològic de Catalunya. Carta Arqueològica](#)

